

HX-hankkeen ulkoinen laadunvarmistus

Evaluointiraportin laadunvarmistus

15.12.2021

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Sisältö

Johdanto	1
Yhteenveto	2
Laadunvarmistuksen lausunnot päätösalueittain	4
1 Laadunvarmistuksen tavoitteet ja menetelmät	5
1.1 Laadunvarmistuksen kohde	5
1.2 Laadunvarmistuksen tavoitteet ja menetelmät	5
1.3 Laadunvarmistuksen rajoitteet	6
2 Lopulliset havainnot evaluointiraportista ja päätösalueista	7
2.1 Yleiset havainnot evaluointiraportin johtopäätöksistä	7
2.2 Sotilaallinen suorituskyky	7
2.3 Huoltovarmuus	7
2.4 Kustannukset	7
2.5 Teollinen yhteistyö	8
2.6 Sopimusehdot ja rakenteet	8
3 Havainnot laadunvarmistuskysymyksiin	9
3.1 Evaluointiraportti, yhteenveto arvioinnista ja eheän kokonaisuuden varmistaminen	9
3.2 Arviointituloksien ja hankkeen esityksen perusteltavuuden, jäljitettävyyden ja kestävyysvarmistaminen	9
3.3 Avoimuuden, tasapuolisuuden ja luotettavuuden arviointi	9
3.4 Riskienhallinta	9
3.5 QA-palautteen vaikutus, esim. menetelmien ja toteutuksen tarkennukset	10

Johdanto

Tämä laadunvarmistusraportti käsittää HX-hankkeen ulkoisen laadunvarmistuksen havainnot liittyen hankkeen evaluointiraportin johtopäätöksiin ja valintaesitykseen tavoitteena osoittaa, että raportissa esitetyt johtopäätökset ja valintaesitys (HX-hankkeen esitys hankittavaksi kokonaisuudeksi) perustuvat todennettuun tietoon ja laadukkaasti toteutettuihin menetelmiin, jotka ovat jäljitettäviä, tasapuolisia ja läpinäkyviä.

Laadunvarmistusraportin havainnot ja lausunnot perustuvat hankkeen evaluointiraporttiin, päätösalueiden lopullisiin kokoaviin arviointiraportteihin, kaikki päätösalueet kokoavan ryhmäpäätöksenteon havaintoihin sekä mahdollisiin uusiin esiin tulleisiin havaintoihin arvioinnista.

Yhteenveto

1. Evaluointiraportti, yhteenveto arvioinnista ja eheän kokonaisuuden varmistaminen

- Evaluointiraportin tulokset ovat loogisia ja jäljitettävissä arvioinnin tuloksiin. Hankkeen evaluointiraportti, sen esitys sekä esitettävät tulokset ja johtopäätökset muodostavat eheän kokonaisuuden päätösaluekohtaisten arviointiraporttien kanssa.

2. Arviointituloksien ja hankkeen esityksen perusteltavuuden, jäljitettävyyden ja kestävyden varmistaminen

- Erityisesti vuoden 2030 jälkeisten käyttö- ja ylläpitokustannusten arviointiin liittyy paljon epävarmuutta. Kyse on pitkälti siitä, uskotaanko esitettyjen suunnitelmien toteutumiseen ja siten arvioituihin kustannuksiin sekä mitkä ovat Puolustusvoimien realistiset mahdollisuudet sopeuttaa kustannuksia.
- Evaluointiraportissa esitettävä hankkeen esitys tulevaisuuden HX-ratkaisuksi perustuu päätös-malliin ja sen mukaan tehtyyn tarjousten arviointiin ja on siten perusteltu ja kestävä.

3. Avoimuuden, tasapuolisuuden ja luotettavuuden arviointi

- Laadunvarmistuksen näkemyksen mukaan hankkeen tulkinta yhden kandidaatin tarjouksen vuosittaisista lentotunneista suosii kandidaattia. Tulkinnalla ei ole kuitenkaan vaikutusta hankkeen evaluointiraportin esitykseen hankittavasta järjestelmästä, koska kyseinen kandidaatti ei ole hankkeen esitys johtuen sen suoriutumisesta muilla päätösalueilla.
- Muutoin voidaan todeta, että kandidaatteja on kohdeltu johdonmukaisesti ja tasapuolisesti huomioiden lopullisten tarjousten tietopuutteet sekä esitetyt epävarmuudet. Kandidaattien hylkäykset Pass/Fail päätösalueilla ovat perustellut ja kestävällä pohjalla. Tietopuutteet ja epävarmuudet huomioiden tulosten luotettavuus mahdollistaa tarjousten tasapuolisen arvioinnin ja kandidaattien vertailun.

Ei merkittäviä havaintoja

Olennaisia havaintoja

Kriittisiä havaintoja

4. Riskienhallinta

- Hankkeen riskienhallinta on parantunut kohti tarjouskilpailun loppua. Arvioinnin aikana tunnistetut merkittävimmät riskit käsiteltiin kaikki päätösalueet kokoavassa ryhmäpäättöksenteossa.
- Hankkeen evaluointiraportissa on tuotu kandidaateittain esiin kaikkiin päätösalueisiin kohdistuvat riskit.

5. QA-palautteen vaikutus, esim. menetelmien ja toteutuksen tarkennukset

- Deloitte osallistui arvioinnin ryhmäpäättöksen tekotilaisuuksiin ja antoi välitöntä palautetta toteutuksesta. Laadunvarmistus on antanut palautteen myös kandidaattikohtaisista arviointiraporteista ja niiden luonnoksista. Palautteen perusteella niitä on täydennetty ja tarkennettu.
- Hanke on pääsääntöisesti ottanut palautteen huomioon ja korjannut toimintaa ja täydentänyt raportteja vastaavasti. Tämän raportin ainoa merkittävämpi poikkeus palautteen huomioimiseen on, ettei hanke enää muuttanut yhden kandidaatin osalta käyttö- ja ylläpito-kustannusten laskennassa käytettyjä vuotuisia lentotunteja. Muutoksella ei olisi ollut vaikutusta hankkeen evaluointiraportin esitykseen tulevaisuuden HX-ratkaisuksi eikä kyseinen kandidaatti siis ole hankkeen esitys.

Ei merkittäviä havaintoja

Olellaisia havaintoja

Kriittisiä havaintoja

Laadunvarmistuksen lausunnot päätösalueittain

Sotilaallinen suorituskyky

- Evaluointiraportin esitykset ovat loogisia ja jäljitettävissä sotilaallisen suorituskyvyn sekä pitkän aikavälin kehityspotentiaalinen arviointiraportteihin.
- **Arvioinnissa ei poikkeamia arviointikäsikirjan kuvauksesta, kandidaatteja kohdeltu tasapuolisesti, ja evaluointiraportin johtopäätökset perusteltavissa**

Huoltovarmuus

- Evaluointiraportin esitykset ovat loogisia ja jäljitettävissä huoltovarmuuden arviointiraportteihin.
- Yhden kandidaatin osalta arviointi on toteutettu hiekan poikkeavalla tavalla johtuen tarjotun koneversion muutoksesta.
- **Arvioinnissa ei poikkeamia arviointikäsikirjan kuvauksesta, kandidaatteja kohdeltu tasapuolisesti, ja evaluointiraportin johtopäätökset perusteltavissa**

Kustannukset

- Evaluointiraportin esitykset ovat loogisia ja jäljitettävissä kustannukset päätösalueen arviointiraportteihin.
- Hankkeen tulkinta yhden kandidaatin vuotuisista lentotunneista suosii kandidaattia.
- **Arvioinnissa ei poikkeamia arviointikäsikirjan kuvauksesta. Poikkeamahavainto tasapuolisesta kohteesta yhden kandidaatin arvioinnissa ko. kandidaatin hyväksi. Tämä ei vaikuta hankkeen esitykseen eikä kyseinen kandidaatti ole esitys HX-ratkaisuksi. Muiden kandidaattien osalta evaluointiraportin johtopäätökset ovat perusteltavissa huomioiden lopullisten tarjousten tietopuutteet ja esitetyt epävarmuudet 2030 jälkeisissä käyttö- ja ylläpitokustannuksissa.**

Teollinen yhteistyö

- Evaluointiraportin esitykset ovat loogisia ja jäljitettävissä teollisen yhteistyön arviointiraporttiin.
- Päätösalueella tehtiin yksi merkittävämpi poikkeama arviointikäsikirjan kuvauksesta. Projektien arvonmäärittämisen menetelmän virhemarginaalin käsittelyä ja suuruutta ei ole kuvattu arviointikäsikirjassa. Yksi kandidaatti läpäisi päätösalueen vain virhemarginaali huomioiden. Virhemarginaalin käsittelytavalla ei ole kuitenkaan vaikutusta hankkeen esitykseen tulevaisuuden ratkaisuksi eikä kyseinen kandidaatti ole hankkeen esitys HX-ratkaisuksi.
- **Joitain poikkeamia arviointikäsikirjan kuvauksesta, kandidaatteja kohdeltu tasapuolisesti, ja evaluointiraportin johtopäätökset perusteltavissa**

Kaupallisjuridinen

- Evaluointiraportin esitykset ovat loogisia ja jäljitettävissä kaupallis-juridiseen arviointiraporttiin.
- Viidestä kandidaatista kolmen osalta saavutettiin riittäväksi arvioitu sopimusvalmius tässä vaiheessa. Sopimukset ja niiden liitteet vaativat vielä tarkentamista ja täydentämistä ennen allekirjoitusta.

1 Laadunvarmistuksen tavoitteet ja menetelmät

1.1 Laadunvarmistuksen kohde

Deloitteen ulkoinen laadunvarmistus on tukenut HX-hanketta vuodesta 2017 alkaen ja sen työ hankkeessa on jaettu ennalta määriteltyihin vaiheisiin (7 kpl), joita on täydennetty jälkikäteen erikseen sovitulla laadunvarmistuskonaisuuksilla. Tämä raportti koskee hankkeen viimeistä vaihetta 7A, jonka tavoitteena on varmistaa, että hankkeen evaluointiraportissa esitetyt johtopäätökset ja hankkeen esitys perustuvat todennettuun tietoon ja laadukkaasti toteutettuihin menetelmiin, jotka ovat jäljitettäviä, tasapuolisia ja läpinäkyviä.

Vaiheessa 7A arvioidaan puolustusministeriön tälle vaiheelle määrittämiä ulkopuolisen laadunvarmistuksen teemoja:

- Evaluointiraportti, yhteenveto arvioinnista ja eheän kokonaisuuden varmistaminen
- Arviointituloksien ja hankkeen esityksen perusteltavuuden, jäljitettävyyden ja kestävyysvarmistaminen
- Avoimuuden, tasapuolisuuden ja luotettavuuden arviointi
- Riskienhallinta
- QA-palautteen vaikutus, esim. menetelmien ja toteutuksen tarkennukset

1.2 Laadunvarmistuksen tavoitteet ja menetelmät

Laadunvarmistus perustuu seuraaviin arviointikriteereihin:

- Johdonmukaisuus – Menetelmien, prosessien ja analyysien looginen yhtenäisyys. Arvioidaan, varmistavatko menetelmät kandidaattien tasapuolisen kohtelun ja ovatko ne linjassa hankkeen käytettävissä olevien tietojen kanssa.
- Kokonaisvaltaisuus – Käytettävien menetelmien, prosessien, analyysien ja tiedon soveltuvuus kattavuuden ja syvällisyyden näkökulmasta, toimiminen johtopäätösten sekä päätöksenteon pohjana
- Läpinäkyvyys – Analyysin tulosten läpinäkyvyys ja yhteys arviointistrategiaan ja arviointimalleihin
- Oikeellisuus – Käytettävien menetelmien, prosessien, analyysien ja tiedon laatu sekä jäljitettävyyden ja toimiminen johtopäätösten tukena
- Varmuus – Menetelmissä, prosesseissa ja analyysissä käytetyn tiedon kestävyys
- Ajankohtaisuus – Päätöksenteossa käytettävän tiedon saatavuus ja ajanmukaisuus päätöstä tehdessä

Laadunvarmistus vaiheessa 7A on toteutettu katselmoimalla teollisen yhteistyön, huoltovarmuuden, kustannukset ja sotilaallisen suorituskyvyn päättösalueiden kokoavat arviointiraportit. Raporttien katselmoinnin lisäksi ulkoinen laadunvarmistus on haastatellut kaikkien päättösalueiden avainhenkilöt ja osallistunut havainnoitsijana 8.-11.11.2021 kokoavaan ryhmäpäätöksentekoon. Lisäksi hankkeen edellisessä vaiheessa (Lopullisten tarjousten arviointi) ulkoinen laadunvarmistus havainnoi kaikkien päättösalueiden ryhmäpäätöksentekoa sekä katselmoi kandidaattikohtaiset arviointiraportit.

1.3 Laadunvarmistuksen rajoitteet

Kandidaattikohtaiset arviointiraportit sekä päätösalueen yhteen kokoavat arviointiraportit on esitetty Deloitteille kokonaisuudessaan kaikilla päätösalueilla. Dokumentteihin tutustuminen on tapahtunut pääasiassa HX-hankkeelle hyväksytyissä Puolustusvoimien tiloissa. Puolustusvoimien tiloissa tapahtuva arviointiraporttien lukeminen rajoittaa niiden käsittelyyn käytettävissä olevaa aikaa eikä mahdollista nopeasti materiaaliin palaamista tarvittaessa. Tämä rajoite ei kuitenkaan ole vaikuttanut tämän raportin laadunvarmistuksen lausuntoihin.

Hankkeessa on tuotettu varsinaisten arviointiraporttien lisäksi runsaasti analyysiä tukevia dokumentteja, ja niihin kaikkiin ei annetussa aikataulussa ole ollut mahdollista tutustua. Tämä ei myöskään ole ollut laadunvarmistuksen näkemyksen mukaan tarpeellista. Ne tukevat raporteissa ja ryhmäpäätöksenteossa esitettyjä analyysyjä ja johtopäätöksiä

Koko laadunvarmistuksen ajan rajoitteena on ollut ulkoisen laadunvarmistuksen suora pääsy kandidaattien toimittamiin tarjousdokumentteihin. Tämä rajoittaa laadunvarmistuksen kykyä arvioida miten hanke on tulkinut tarjousten tietoja arvioinnissa. Tätä rajoitetta on pyritty poistamaan tuomalla ulkoisen laadunvarmistuksen tueksi Puolustusvoimien laadunvarmistusedustajat, joiden avulla voidaan tehdä tarkistuksia tarjousmateriaaliin.

2 Lopulliset havainnot evaluointiraportista ja päätösalueista

2.1 Yleiset havainnot evaluointiraportin johtopäätöksistä

Hankkeen evaluointiraportti ja siinä esitettävät tulokset ja johtopäätökset perustuvat päätösaluekohtaisiin arviointiraportteihin. **Evaluointiraportin tulokset ovat loogisia ja jäljitettävissä arvioinnin tuloksiin. Evaluointiraportissa esitettävä hankkeen esitys tulevaisuuden HX-ratkaisuksi perustuu päätösmalliin ja sen mukaan tehtyyn tarjousten arviointiin ja on siten perusteltu ja kestävä.**

2.2 Sotilaallinen suorituskkyky

Arviointiraportin johtopäätökset vaikuttavat loogisilta ja kandidaattien välinen ero on hyvin perusteltavissa tarjotun ratkaisun sisällön, ominaisuuksien ja kykyjen perusteella. Eryteisesti elektronisen sodankäynnin osalta saatu tieto on ollut puutteellista ja rajoitettua, mutta kykyä on pyritty arvioimaan muiden tietolähteiden sekä asiantuntija-arvioiden perusteella.

Sotilaallisen suorituskyyvyn arvioinnin osalta on pystytty noudattamaan arviointikäsikirjan kuvausta. Arviointi on pystytty viemään läpi tietopuutteista huolimatta hyödyntäen asiantuntija-arvioita, todentamistilaisuuksista saatua tietoa sekä sekundäärisiä tietolähteitä. Kandidaatteja on kohdeltu tasapuolisesti ja päätösalueen tulokset ja johtopäätökset ovat hyvin perusteltavissa.

2.3 Huoltovarmuus

Huoltovarmuus-päätösalueen kokoava arviointiraportti sisältö vastaa huoltovarmuuden kandidaattikohtaisten arviointiraporttien sisältöä. Kokoavassa raportissa esitettiin yhteenveto, huoltovarmuuden arviointiprosessi sekä kandidaateittain arvio vaatimusten mukaisuudesta, tiedon luotettavuudesta sekä arvioinnin tulokset kyvykkyyksivaatimuksittain (logistiikkajärjestelmä, joukkotuotantojärjestelmä) sekä viranomaisvaatimuksille. Lisäksi kandidaateittain esitettiin riskitarkastelu ja esitykset jatkotoimenpiteiksi huoltovarmuuden näkökulmasta.

Huoltovarmuuden arvioinnin osalta on pystytty noudattamaan arviointikäsikirjan kuvausta. Kandidaatteja on kohdeltu tasapuolisesti ja päätösalueen tulokset ja johtopäätökset ovat hyvin perusteltavissa.

2.4 Kustannukset

Hankintahinnan arviointi oli suoraviivaista ja perustui kandidaattien antamiin sitoviin tarjoushintoihin. Sen sijaan vuoden 2030 jälkeisten käyttö- ja ylläpitokustannusten arviointiin liittyy paljon epävarmuutta. Niiden arvioimiseksi käytettiin kandidaateilta tarjouksissa saatuja tietoja, joita validoitiin hankkeen oman laskennan ja simuloinnin avulla.

On huomioitavaa, että kaikkien kandidaattien käyttö- ja ylläpitokustannusten arviointiin liittyy epävarmuuksia. Osa toimitetuista tiedoista pohjautuu pitkälti kandidaattien tekemiin suunnitelmiin. Kyse on siis siitä, uskotaanko esitettyjen suunnitelmien toteutumiseen ja siten arvioituihin kustannuksiin sekä mitkä ovat Puolustusvoimien realistiset mahdollisuudet sopeuttaa kustannuksia.

**Kustannusten arvioinnissa on pystytty noudattamaan arviointikäsi-
kirjan kuvausta. Hankkeen tekemä tulkinta yhden kandidaatin tar-
jouksen vuosittaisista lentotunneista suosii kandidaattia. Tulkin-
nalla ei ole kuitenkaan vaikutusta hankkeen evaluointiraportin esi-
tykseen hankittavasta järjestelmästä, koska kyseinen kandidaatti ei
ole hankkeen esitys johtuen sen suoriutumisesta muilla päätösalu-
eilla. Muiden kandidaattien osalta evaluointiraportin johtopäätökset
ovat perusteltavissa huomioiden lopullisten tarjousten tietopuutteet
ja esitetyt epävarmuudet 2030 jälkeisissä käyttö- ja ylläpitokustan-
nuksissa.**

2.5 Teollinen yhteistyö

Teollisen yhteistyön päätösalueella on yksi merkittävämpi poikkeama arviointikäsi-
kirjan kuvauksesta. Teollisen yhteistyön projektien arvonmäärittä-
misen menetelmän virhemarginaalin käsittelyä ja käytettyjä virhemarginaa-
leja ei ole kuvattu arviointikäsi-
kirjassa. Niistä päätettiin vasta IP-työryhmän
kokouksessa. Virhemarginaalin käsittelytavalla ei ole kuitenkaan vaikutusta
hankkeen esitykseen tulevaisuuden ratkaisuksi.

**Teollisen yhteistyön päätösalueella ei pystytty täysin noudattamaan
arviointikäsi-
kirjan ohjeistusta. Projektien arvonmäärittämisen me-
netelmän virhemarginaalin käsittelyä ja suuruutta ei ole kuvattu ar-
viointikäsi-
kirjassa. Yksi kandidaatti läpäisi päätösalueen vain virhe-
marginaali huomioiden. Virhemarginaalin käsittelytavalla ei ole kui-
tenkaan vaikutusta hankkeen esitykseen tulevaisuuden ratkaisuksi
eikä kyseinen kandidaatti ole hankkeen esitys HX-ratkaisuksi. Pää-
tösalueella tehdyt johtopäätökset ovat hyvin perusteltavissa ja loo-
gisia.**

2.6 Sopimusehdot ja rakenteet

Kaupallisjuridisen arvioinnin kokoavassa arviointiraportissa esitettiin arvio
kandidaattikohtaisesti saavutetusta sopimusvalmiudesta lopullisten tarjous-
ten arvioinnin päättyessä. Viidestä kandidaatista kolmen osalta saavutettiin
riittäväksi arvioitu sopimusvalmius. Kaupallisjuridinen arviointi ei ole itse-
näinen päätösalue, jolla kandidaatit saivat Pass/Fail -arvion. HX-hankkeen
olisi kuitenkin käytännössä mahdotonta viedä hankintapäätösesitykseen
kandidaatti, jonka kanssa ei saavutettu riittävää sopimusvalmiutta hankin-
tapäätökseen mennessä.

Kaikkien kokoavassa ryhmäpäätöksenteossa viimeiseen vaiheeseen eden-
neiden kolmen kandidaatin kanssa saavutettiin riittävä sopimusvalmius.

3 Havainnot laadunvarmistuskysymyksiin

3.1 Evaluointiraportti, yhteenveto arvioinnista ja eheän kokonaisuuden varmistaminen

Evaluointiraportti sisältää hankkeen esityksen HX-ratkaisuksi, kuvauksen hankintakilpailun sekä arvioinnin toteutuksesta, kuvauksen kunkin kandidaatin tarjoamasta ratkaisusta, ja arvioinnin tulokset päätösalueittain sekä kokoavan ryhmäpäätöksen osalta. Kunkin kandidaatin osuuksissa on esitetty merkittävimmät riskit. Liitteinä ovat päätösaluekohtaiset kokoavat arviointiraportit. Evaluointiraportin tarkoituksena on toimia hankintaesityksen perustelumuistion tarjousten vertailua kuvaavana osuutena.

Evaluointiraportin tulokset ovat loogisia ja jäljitettävissä arvioinnin tuloksiin. Hankkeen evaluointiraportti, sen esitys sekä esitettävät tulokset ja johtopäätökset muodostavat eheän kokonaisuuden päätösaluekohtaisten arviointiraporttien kanssa.

3.2 Arviointituloksien ja hankkeen esityksen perusteltavuuden, jäljitettävyyden ja kestävyysvarmistaminen

Erityisesti vuoden 2030 jälkeisten käyttö- ja ylläpitokustannusten arviointiin liittyy paljon epävarmuutta. Kyse on pitkälti siitä, uskotaanko esitettyjen suunnitelmien toteutumiseen ja siten arvioituihin kustannuksiin sekä mitkä ovat Puolustusvoimien realistiset mahdollisuudet sopeuttaa kustannuksia.

Evaluointiraportissa esitettävä hankkeen esitys tulevaisuuden HX-ratkaisuksi perustuu päätösmalliin ja sen mukaan tehtyyn tarjousten arviointiin tarjousten arviointiin ja on siten perusteltu ja kestävä.

3.3 Avoimuuden, tasapuolisuuden ja luotettavuuden arviointi

Laadunvarmistuksen näkemyksen mukaan hankkeen tulkinta yhden kandidaatin tarjouksen vuosittaisista lentotunneista suosii kandidaattia. Hankkeen tulkinnalla ei kuitenkaan ole vaikutusta hankkeen esitykseen hankittavasta järjestelmästä, koska kyseinen kandidaatti ei ole hankkeen esitys johon sen suoriutumisesta muilla päätösalueilla.

Muutoin voidaan todeta, että kandidaatteja on kohdeltu johdonmukaisesti ja tasapuolisesti huomioiden lopullisten tarjousten tietopuutteet sekä esitetyt epävarmuudet. Tietopuutteet ja epävarmuudet huomioiden tulosten luotettavuus mahdollistaa tarjousten tasapuolisen arvioinnin ja kandidaattien vertailun.

3.4 Riskienhallinta

Hankkeen riskienhallinta on parantunut kohti tarjouskilpailun loppua. Arvioinnin aikana päätösalueilla tunnistetut riskit kerättiin hankkeen riskilokiin ja esiteltiin osana ryhmäpäätöksentekoa sekä päivitettiin tarvittaessa. Kandidaatteja pyydettiin tuomaan omat näkemyksensä riskeihin osana lopullisia tarjouksia. Arvioinnin aikana tunnistetut merkittävimmät riskit käsiteltiin kaikki päätösalueet kokoavassa ryhmäpäätöksenteossa.

Hankkeen evaluointiraportissa on tuotu kandidaateittain esiin kaikkiin päätösalueisiin kohdistuvat riskit.

3.5 QA-palautteen vaikutus, esim. menetelmien ja toteutuksen tarkennukset

Deloitte osallistui arvioinnin ryhmäpäätöksentekotilaisuuksiin ja antoi välitöntä palautetta toteutuksesta. Laadunvarmistus on antanut palautteen myös kandidaattikohtaisista arviointiraporteista ja niiden luonnoksista. Palautteen perusteella niitä on täydennetty ja tarkennettu. Hanke on pääsääntöisesti ottanut palautteen huomioon ja korjannut toimintaa ja täydentänyt raportteja vastaavasti. Tämän raportin ainoa merkittävä poikkeus palautteen huomioimiseen on, ettei hanke enää muuttanut yhden kandidaatin osalta käyttö- ja ylläpitokustannusten laskennassa käytettyjä vuotuisia lentotunteja. Muutoksella ei olisi ollut vaikutusta hankkeen evaluointiraportin esitykseen tulevaisuuden HX-ratkaisuksi eikä kyseinen kandidaatti siis ole hankkeen esitys.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

In Finland, Deloitte Oy is the member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, and services are provided by Deloitte Oy and its subsidiaries. In Finland Deloitte is among the nation's leading professional services firms, providing audit, tax, legal, consulting, and financial advisory services through 450 people in 3 cities. Known as an employer of choice for innovative human resources programs, Deloitte is dedicated to helping its clients and its people excel. For more information, please visit our website at www.deloitte.fi.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

© 2021 Deloitte Oy, Group of Companies.